

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Tanssin aluekeskustoiminta vuosina 2005–2009

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:7

Tanssin aluekeskustoiminta vuosina 2005–2009

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:7

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisnings- och kulturministeriet
Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto / *Kultur-, idrotts- och ungdomspolitiska avdelningen*
PL / PB 29
00023 Valtioneuvosto / Statsrådet
<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut>

Taitto / Ombrytning: Erja Kankala, opetus- ja kulttuuriministeriö
Yliopistopaino, Helsinki 2010

ISBN 978-952-485-931-8 (PDF)
ISSN-L 1799-0327
ISSN 1799-0335 (PDF)

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/
Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2010:7

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Julkaisun päivämäärä
22.7.2010

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)	Julkaisun laji Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä		
	Toimeksiantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö		
	Toimielimen asettamispyvm	Dnro	
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Tanssin aluekeskustoiminta vuosina 2005–2009 (Den regionala danscenterverksamheten 2005–2009)			
Julkaisun osat Muistio + liite			
Tiivistelmä <p>Tanssin aluekeskustoiminta on kehittämishanke, jonka tavoitteiksi asetettiin tanssin alan palvelutarjonnan ja palveluiden käytön sekä tanssitaiteilijoiden työllisyyden lisääminen eri puolilla maamme. Opetusministeriö on tehnyt selvityksen hankkeen toiminnasta vuosilta 2005-2009. Tässä muistiossa esitetään toiminnan tulokset sekä niiden pohjalta laaditut toimenpide-ehdotukset.</p> <p>Opetusministeriö valitsi viisi tanssin aluekeskusta toimikaudelle 2005–2009. Nämä olivat Pohjoisen tanssin aluekeskus, Zodiak Presents (pääkaupunkiseutu), Läntinen tanssin aluekeskus, Sisä-Suomen tanssin aluekeskus ja Itäinen tanssin aluekeskus.</p> <p>Kehittämishankeluonteesta johtuen aluekeskusten toiminta on ollut alusta lähtien tavoitteellista. Ministeriö on vuosittain määrärahapäätösten yhteydessä vahvistanut keskusten esittämät määrälliset tavoitteet tanssitaiteen saatavuuden ja saavutettavuuden sekä tanssitaiteilijoiden työllisyyden lisäämiseksi. Keskeisiksi toimintamuodoiksi muodostui mm. tuotantotoiminnan kehittäminen, taiteilijoiden työllistäminen eri tavoilla omaan ammattiinsa ja muun palvelutoiminnan kehittäminen mm. yleisötyö ja taiteen soveltava käyttö.</p> <p>Aluekeskustoiminnan myötä tanssin alan palvelutarjonta ja palveluiden käyttö ovat lisääntyneen eri puolilla maamme hyvin. Kaikkiaan 800 esitystä ja 125 000 katsojaa vuodessa on hieno saavutus. Tanssitaideita on alueellisen kiertuetoiminnan avulla viety eri puolille Suomea paikkoihin, missä tarjonta muutoin jäisi olemattomaksi. Esityskertojen määrä kasvoi vuodesta 2005 noin 123 % ja yleisömäärä noin 350 %.</p> <p>Myös tanssitaiteilijoiden työllisyys on kasvanut. Tarjottujen työtilaisuuksien määrä toimikaudella kasvoi noin 12 % ja tuotettujen henkilötyövuosien määrä noin 21 %. Aluekeskusrahalla tuotettiin noin 33 henkilötyövuotta vuodessa ja siitä noin 78,5 % muualla kuin pääkaupunkiseudulla. Toiminta on siten tarjonnut tanssitaiteilijoille mahdollisuuden työllistyä myös muualla kuin pääkaupunkiseudulla.</p> <p>Kaikesta saavutetusta hyvästä huolimatta selvitys osoitti, että nykyisillä resursseilla ei vielä ole päästy siihen, mitä on tavoiteltu. Tästä ja rohkaisevista tuloksista johtuen opetusministeriö päätti jatkaa aluekeskustoimintaa vuosina 2010-2014 laajentamalla verkostoa ja kohdentamalla toimintaa erityisesti mm. alueellisen ja valtakunnallisen kiertuetoiminnan vakiinnuttamiseen, vapaaehtoistyön vähentämiseen sekä työllistymisjaksojen keston pituuden jatkamiseen.</p>			
Avainsanat tanssitaide, alueellinen kulttuuripolitiikka			
Muut tiedot			
Sarjan nimi ja numero Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:7		ISSN 1799-0335 (PDF) -L 1799-0327	ISBN 978-952-485-931-8 (PDF)
Kokonaissivumäärä 23	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaaja Yliopistopaino		Kustantaja Opetus- ja kulttuuriministeriö	

Presentationsblad

Utgivare
Undervisnings- och kulturministeriet

Utgivningsdatum
22.7.2010

Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare)	Typ av publication Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar	
	Uppdragsgivare Undervisnings- och kulturministeriet	
	Datum för tillsättande av	Dnro
Publikation (även den finska titeln) Den regionala danscenterverksamheten 2005–2009 (Tanssin aluekeskustoiminta vuosina 2005–2009)		
Publikationens delar Promemoria samt bilagor		
Sammandrag <p>De regionala danscentren är ett utvecklingsprojekt vars syfte är att öka utbudet och utnyttjandet av tjänster inom dans samt öka sysselsättningen bland danskonstnärer i vårt land. Undervisningsministeriet har utrett projektets verksamhet åren 2005–2009. I denna promemoria redogörs för verksamhetens resultat och presenteras åtgärdsförslag som utarbetats utifrån resultaten.</p> <p>Undervisningsministeriet utsåg fem regionala danscentra för perioden 2005–2009. Dessa var Regionala danscentret i Norra Finland, Zodiak Presents (huvudstadsregionen), Regionala danscentret i Västra Finland, Centrala Finlands regionala danscenter och Regionala danscentret i Östra Finland.</p> <p>Eftersom det är fråga om ett utvecklingsprojekt har danscentren jobbat målmedvetet ända från början. I samband med anslagsbesluten har ministeriet varje år på centrens framställan fastställt de kvantitativa målen för ökningen av utbudet och tillgängligheten av danskonst samt av danskonstnärernas sysselsättning. Till de viktigaste verksamhetsformerna hörde bl.a. utveckling av produktionsverksamheten, olika arbetsmöjligheter för danskonstnärerna inom sin konstform samt utveckling av annan service inklusive publikarbete och tillämpad användning av konst.</p> <p>De regionala danscentren har bidragit till en glädjande ökning av utbudet och utnyttjandet av danstjänster i olika delar av landet. Sammanlagt 800 föreställningar och 125 000 åskådare per år är ett gott resultat. Regionala turnéer har tagit danskonsten till sådana delar av Finland där utbudet annars är obefintligt. Antalet föreställningar ökade från år 2005 med cirka 123 procent och publiksiffran med cirka 350 procent.</p> <p>Också danskonstnärernas sysselsättningsläge har förbättrats. Under verksamhetsperioden ökade arbetstillfällena med cirka 12 procent och volymen av realiserade årsverken med cirka 21 procent. Anslagen till danscentren genererade cirka 33 årsverken per år, av vilket 78,5 procent uppstod utanför huvudstadsregionen. Verksamheten har således erbjudit danskonstnärer sysselsättningsmöjligheter också utanför huvudstadsregionen.</p> <p>Trots de goda resultaten visade utredningen att man med de befintliga resurserna inte ännu har uppnått det uppsatta målet. Med anledning av detta och med stöd av de uppmuntrande resultaten beslutade Undervisningsministeriet att fortsätta danscenterverksamheten åren 2010–2014 genom att bygga ut nätverket och fokusera verksamheten speciellt på bl.a. att etablera regionala och riksomfattande turnéer, minska andelen frivilligt arbete och förlänga sysselsättningsperioderna.</p>		
Nyckelord danskonst, regional kulturpolitik		
Övriga uppgifter		
Seriens namn och nummer Undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2010:7		ISSN 1799-0335 (PDF) -L 1799-0327
		ISBN 978-952-485-931-8 (PDF)
Sidoantal 23	Språk finska	Pris
		Sekretessgrad offentlig
Distribution		Förlag Undervisnings- och kulturministeriet

Description

Publisher
Ministry of Education and Culture

Date of publication
22.7.2010

Authors	Type of publication Reports of the Ministry of Education and Culture, Finland		
	Contracted by		
	Committee appointed on		Dnro
Name of publication Report of the committee on regional dance centres 2005–2009			
Parts of Publication Memorandum Report + appendix			
Abstract			
<p>The regional dance centres constitute a development project with the aim of increasing the offering and use of services in the field of dance as well as improving the employment of dance artists throughout Finland. The Ministry of Education has prepared a report on the project for the period 2005–2009. This memorandum presents the results of the activity and the proposals for measures based on the results.</p> <p>The Ministry of Education selected five regional dance centres for the term 2005–2009. These were the Regional Dance Center in Northern Finland, Zodiak – the Center for New Dance/Regional Center for Dance in Helsinki, Central Finland Regional Dance Center, the Regional Dance Center of Western Finland and the Regional Dance Center of Eastern Finland.</p> <p>Owing to the developmental nature of the project, the activities of dance centres has been target-oriented right from the start. In conjunction with the decisions on appropriations, the Ministry has annually approved the quantitative targets presented by dance centres for improving the availability and accessibility of dance art and the employment of dance artists. The development of productions, supporting artists’ employment in their own field through various means and the development of service provision, including audience development and the applied use of art, were among the primary forms of activity.</p> <p>With the establishment of regional dance centres, the provision and use of services in the field of dance have increased commendably in different parts of Finland. A total of 800 performances and 125,000 viewers annually is a great achievement. Regional tours have taken dance art to locations in Finland where its offering would otherwise be virtually non-existent. The number of performances increased from 2005 by approximately 123% and the number of viewers by 350%.</p> <p>The employment situation of dance artists has also improved. The number of job offers during the term under review increased by approximately 12% and the number of person years by 21%. Subsidies granted to regional centres produced an average of 33 person years annually, 78.5% of these being outside the Helsinki Metropolitan Area. The activity has, in other words, offered dance artists employment opportunities also outside the Helsinki Metropolitan Area.</p> <p>Regardless of the positive achievements, the report also showed that, at their current level, the resources have not been sufficient for the project to meet the set targets. For this reason and encouraged by the positive results so far, the Ministry of Education decided to continue the operations of regional dance centres for the period 2010–2014 by expanding the network and particularly focusing on establishing regional and national touring activities, reducing the amount of voluntary work and extending the periods of employment of dance artists.</p>			
Key words			
Dance art, regional cultural policy			
Other information			
Name and number of series Reports of the Ministry of Education and Culture, Finland 2010:7		ISSN 1799-0335 (Online) -L 1799-0327	ISBN 978-952-485-931-8 (PDF)
Number of pages 23	Language Finnish	Price	Degree of confidentiality public
Distributed by -		Published by Ministry of Education and Culture	

Sisältö

1	<u>Johdanto</u>	7
2	<u>Aluekeskustoiminnan lähtökohdat ja tavoitteet</u>	9
3	<u>Määrärahat ja toiminta-alueet</u>	11
4	<u>Toiminnan tulokset</u>	13
	4.1 Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus	13
	4.2 Työllisyys	16
	4.3 Yhteistyö ja osaaminen	18
5	<u>Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset</u>	20
	5.1 Tavoitteellinen ja määräaikainen kehittämishanke	20
	5.2 Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus	21
	5.3 Työllisyys	21
	5.4 Yhteistyö ja osaaminen	22
	5.5 Rahoitus	22

1 Johdanto

Tanssin aluekeskustoiminta on kehittämishanke, jonka tavoitteiksi asetettiin tanssin alan palvelutarjonnan ja palveluiden käytön lisääminen eri puolilla maamme sekä tanssitaiteilijoiden työllisyyden kasvattaminen omalla asuinpaikallaan. Opetusministeriö valitsi viisi tanssin aluekeskusta toimikaudelle 2005–2009. Nämä ovat Pohjoisen tanssin aluekeskus, Zodiak Presents (pääkaupunkiseutu), Läntinen tanssin aluekeskus, Sisä-Suomen tanssin aluekeskus ja Itäinen tanssin aluekeskus. Toimintaa käynnistettiin vuoden 2004 lopulla 100 000 euron määrärahalla, mutta täysimääräisesti se käynnistyi vuoden 2005 alussa. Tuolloin määräraha oli 450 000 euroa. Vuonna 2009 määräraha oli 750 000 euroa.

Kehittämishankeluonteesta johtuen aluekeskusten toiminta on ollut alusta lähtien tavoitteellista. Ministeriö on vuosittain vahvistanut keskusten esittämät määrälliset tavoitteet tanssitaiteen saatavuuden ja saavutettavuuden sekä tanssitaiteilijoiden työllisyyden lisäämiseksi. Keskeisiksi toimintamuodoiksi muodostui mm. tuotantotoiminnan kehittäminen, taiteilijoiden työllistäminen eri tavoilla omaan ammattiinsa ja muun palvelutoiminnan kehittäminen mm. yleisötyö ja taiteen soveltava käyttö.

Tämä selvitys aluekeskusten toiminnasta perustuu toimijoiden itsearviointiin, keskusten taiteilijoilta saamaan palautteeseen sekä ministeriön keskuksilta vuosittain keräämiin toimintalukuihin. Nyt tehty selvitys kertoo tanssin aluekeskustoiminnan tuloksista liittyen esimerkiksi palveluiden tarjontaan ja niiden käyttöön tai taiteilijoiden työllisyyden lisääntymiseen. Selvitys ei anna mahdollisuutta laajempaan yhteiskunnallisten vaikutusten arviointiin.

Aluekeskustoiminnan tuloksena on, että tanssin alan palvelutarjonta ja palveluiden käyttö ovat lisääntyneen eri puolilla maamme hyvin. Kaikkiaan 800 esitystä ja 125 000 katsojaa vuodessa on hieno saavutus. Aluekeskustoiminnan myötä tanssitaideita on alueellisen kiertuetoiminnan myötä viety eri puolille Suomea paikkoihin, missä tarjonta muutoin jäisi olemattomaksi. Myös tanssitaiteilijoiden työllisyys on kasvanut. Aluekeskusrahalla tuotettiin noin 33 henkilötyövuotta vuodessa ja siitä noin 78,5 % muualla kuin pääkaupunkiseudulla. Aluekeskustoiminta on siten tarjonnut tanssitaiteilijoille mahdollisuuden työllistyä myös muualla kuin pääkaupunkiseudulla. Toiminta on ollut tehokasta ja nousujohteista sillä esityskertojen määrä kasvoi vuodesta 2005 noin 123 % ja yleisömäärä noin 350 %. Tarjottujen työtilaisuuksien määrä kasvoi noin 12 % ja tuotettujen henkilötyövuosien määrä noin 21 %. Aluekeskukset ovat verkostoituneet alueillaan ja käytännössä koko hanke perustuu yhteistyölle ja siitä syntyvälle osaamiselle.

Kaikesta saavutetusta hyvästä huolimatta selvitys osoittaa, että nykyisillä resursseilla ei vielä ole päästy siihen, mitä on tavoiteltu. Toimintaa on tärkeää jatkaa ja kohdentaa kehittämistyötä ja lisäresursseja erityisesti mm. alueellisen ja valtakunnallisen kiertuetoiminnan vakiinnuttamiseen, vapaaehtoistyön vähentämiseen sekä työllistymisjaksojen keston pituu-

den jatkamiseen. Toimintaa tulisi jatkaa samalla tavoitteellisella yhteistyöhön ja verkostoitumiseen perustuvalla mallilla toisen 5 vuotiskauden. Valtion osoittaman määrärahan, joka olisi noin 50 % kokonaisrahoituksesta, tulisi olla noin 1,4 miljoonaa euroa vuodessa ja se tulisi kohdentaa olemassa olevien valintakriteerien perusteella siten, että myös Länsi-Suomen läänin luoteisosa tulisi huomioitua.

2 Aluekeskustoiminnan lähtökohdat ja tavoitteet

Opetusministeriön tanssin aluekeskustoimintaa selvittämään asettama työryhmä jätti ehdotuksensa ministeriölle vuonna 2004 tanssin aluekeskustoiminnan käynnistämisestä (Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:16). Ehdotus perustui sen hetkiseen tilanteeseen tanssitaiteessa. Maassamme oli noin 560 tanssitaiteilijaa. He muodostivat nuorimman ja naisvaltaisimman taiteilijakunnan. Noin 79 prosenttia oli saanut koulutuksen taiteilija-ammattiinsa. Taidealan korkeakoulututkinnon oli suorittanut noin 17 prosenttia. Yleisin ammatillisen koulutuksen muoto oli muu ammatillinen koulutus (54 %), johon kuuluivat toisen asteen ja ammattikorkeakoulutason tutkinnot.

Taidesektorin on todettu tuottavan luovuuden keskittymiä ja alan työntekijöiden hakeutuvan samoilta alueille. Tyypillistä taiteilija-ammateissa toimiville on pääkaupunkikeskeisyys. Vuonna 2004 lähes puolet tanssin alan taiteilijoista asui pääkaupunkiseudulla, kolmannes muualla Etelä-Suomessa ja alle viidesosa Etelä-Suomen ulkopuolella.

Valtionosuutta sai toimintaansa 11 tanssiteatteria tai -ryhmää. Viisi näistä sijaitsi pääkaupunkiseudulla ja kaikkiaan Etelä-Suomen alueella sijaitsi yhteensä kahdeksan ryhmää. Harkinnanvaraista valtionavustusta sai toimintaansa 10 ns. vapaata tanssiryhmää. Lukuun ottamatta Poriä ne kaikki sijaitsivat pääkaupunkiseudulla. Ministeriöön ja Taiteen keskus-toimikuntaan saapuneista avustushakemuksista sen sijaan voitiin päätellä, että maassamme toimi kaiken kaikkiaan noin 20 vapaata ryhmää eri puolilla Suomea. Sen lisäksi vapaalla kentällä työskenteli noin nelisenkymmentä itsenäistä koreografa, jotka tekivät säännöllisesti esityksiä.

Tanssitaiteilijat työllistyivät pääasiassa joko Kansallisoppperan baletissa tai valtionosuutta tai -avustusta saavissa tanssi- ja teatteriryhmissä. Suurin osa tanssitaiteilijoista työskenteli lyhyissä teoskohtaisissa työsuhteissa ja noin 50 prosenttia toimi freelancereina.

Tanssitaiteilijoille oli myös tyypillistä usean työn tekeminen. Monet tanssitaiteilijoista tekivät sekä taiteellista työtä että työskentelivät taiteen lähialoilla esimerkiksi opetustyössä. Osa tanssitaiteilijoista teki sen lisäksi vielä taiteen ulkopuolista työtä. Työttömien osuus oli suuri (34 %) tanssitaiteen alalla toimivien keskuudessa.

Edellä kuvatun tilanteen johdosta päätyi opetusministeriön asettama työryhmä esittämään tanssin aluekeskustoiminnan käynnistämistä 5-vuotisena kehittämishankkeena. Tavoitteet, jotka työryhmä toiminnalle asetti olivat:

- 1 edistää taide- ja kulttuuripalveluiden tasa-arvoista saatavuutta ja saavutettavuutta sosiaalisesti sekä alueellisesti tanssitaiteen osalta siellä, missä on jo olemassa olevaa toimintaa sekä toimijoita. Vaikutus näkyy lisääntyneenä tanssitaiteen tarjontana ja sen myötä palveluiden suurempana käyttönä eri puolilla maamme.
- 2 lisätä tanssitaiteilijoiden työskentelymahdollisuuksia omalla taiteen alallaan. Vaikutus näkyy tanssin alan rakenteiden kehittymisenä koko maassa ja sen myötä tanssitaiteilijoiden parempana työllistymisenä myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella.
- 3 lisätä yhteistyötä ja vahvistaa osaamista. Yhteistyön lisäämisen vaikutuksena syntyy tanssiteoksia, joita on tuotettu usean toimijan voimin ja tahdosta. Osaamisen vahvistamisen myötä lisääntyy myös korkeatasoisen ja ilmaisuvoimaisen tanssitaiteen tarjonta. Osaamisen kehittymistä tukevat myös tavoitteet 1 ja 2.

3 Määrärahat ja toiminta-alueet

Opetusministeriö käynnisti tanssin aluekeskushankkeen sitä ehdottaneen työryhmän ehdotuksen mukaisesti vuoden 2004 lopussa. Täysimääräisesti toiminta kuitenkin käynnistyi vuoden 2005 alussa. Lähtökohtana oli tukea tanssin alan toimintaa, rakenteita ja toimijoita myös muualla kuin pääkaupunkiseudulla.

Ottaen huomioon tanssin alan rakenteiden, toimijoiden ja toiminnan pääkaupunkikeskeisyyden ja Etelä-Suomi painotteisuuden, valitsi ministeriö viisi (5) toimijaa tanssin aluekeskushankkeeseen. Valinnan perusteena käytettiin työryhmän muistiossa esitettäviä kriteereitä kuten, että alueella on jo olemassa tanssin rakenteita (alan toimijoita, ammatillista toimintaa, koulutusta, harrastustoimintaa ja yleisöpohjaa) ja että hakijan perusrakenteet ovat kunnossa (tilat ja perushenkilöstö ja -rahoitus ovat olemassa, samoin perustoiminta). Perusrakenteisiin katsottiin kuuluvan myös, että alueen kunta tai kunnat suhtautuivat asiaan myönteisesti ja olivat valmiita tukemaan toimintaa noin 50 % kokonaisrahoituksesta. Kriteerit asetettiin vaativiksi siksi, että kehittämishankkeeseen haluttiin mukaan toimijat, jotka kykenisivät hyvässä hengessä luomaan eri puolille Suomea rakenteita ja laadullista toimintaa.

Toiminta käynnistyi vuoden 2004 lopulla 100 000 euron määrärahalla. Varsinaisesti toiminta pääsi käyntiin vuoden 2005 alusta 450 000 eurolla. Työryhmä oli asettanut tavoitteeksi 500 000 euron määrärahan vuosittain. Toiminta osoitti kuitenkin jo miltei heti alussa, että määräraha oli riittämätön suhteessa tarpeisiin ja asetettuihin tavoitteisiin. Tämän vuoksi vuona 2006 määräraha nostettiin 600 000 euroon, vuonna 2008 se kasvoi 650 000 euroon ja vuonna 2009 se oli 750 000 euroa.

Toiminnassa vuoden 2005 alusta lähtien mukana olleiden 5 keskuksen toiminta-alue on laaja ja laajentunut ennestään matka varrella. Sisä-Suomen tanssin aluekeskus toimii Pirkanmaan, Hämeen ja Keski-Suomen alueilla. Pohjoinen tanssin aluekeskus toimii alueella, joka pitää sisällään Rovaniemen, Oulun, Kajaanin sekä Pyhäsalmen ja näitä ympäröivät alueet. Itäinen tanssin aluekeskus toimii Pohjois- ja Etelä-Savon sekä Pohjois-Karjalan alueilla. Läntisen tanssin aluekeskuksen toiminta-alue on Varsinais-Suomi ja Satakunta. Varsinais-Suomen alueella toimii tanssin aluenäyttämöverkosto, joka kattaa viisi seutukuntaa. Mukana ovat Kemiö, Uusikaupunki, Salo ja Loimaa. Lisäksi mukana ovat luonnollisesti isot kaupungit Turku ja Pori. Tanssin aluekeskus Helsingissä toimii pääkaupunkiseudulla myös Espoon ja Vantaan alueilla.

Nimi	Toiminta-alue
Sisä-Suomen tanssin aluekeskus	Pirkanmaata, Hämettä ja Keski-Suomea ympäröivät alueet
Pohjoinen tanssin aluekeskus	Rovaniemeä, Oulua, Kajaania ja Pyhäsalmea ympäröivät alueet
Itäinen tanssin aluekeskus	Pohjois- ja Etelä-Savoa sekä Pohjois-Karjalaa ympäröivät alueet
Läntinen tanssin aluekeskus	Varsinais-Suomea ja Satakuntaa ympäröivät alueet
Tanssin aluekeskus Helsinki	Pääkaupunkiseutu

Toiminnan laajuutta alueilla kuvaa hyvin esimerkiksi Sisä-Suomen tanssin aluekeskuk-
sen toiminta-alue. Pirkanmaan alueella toiminta kattaa Tampereen, Juupajoen, Kangasalan,
Lempäälän, Mouhijärven, Mäntän, Oriveden, Ruoveden, Urjalan, Valkeakosken, Vamma-
lan, Vesilahden ja Ylöjärven kunnat. Päijät-Hämeessä toiminta kattaa Hollolan, Lahden,
Kanta-Hämeen, Hauhon ja Hämeenlinnan. Keski-Suomessa alue kattaa Hankasalmen,
Jyväskylä ja Jyväskylän maalaiskunnan, Karstulan, Muuramen, Petäjäveden, Viitasaaren ja
Äänekosken.

Yksittäisen aluekeskuksen saama tuki valtiolta on asettunut nyt loppuvaiheessa noin
140 000 - 180 000 euron välille. Rahoituksen määrä keskusta kohden on vaihdellut vuo-
sittain riippuen ministeriöllä toimintaan käytettävissä olevasta euromäärästä, keskuksen
tavoitteista ja toimijan omarahoitusosuuden määrästä. Rahoituksen suhde valtion ja toimi-
jan välillä oli 50/50. Toimijan muu rahoitus on koostunut pääasiassa kuntien ja maakuntien
rahoista ja jossakin määrin muista avustuksista sekä oman toiminnan tuotoista.

4 Toiminnan tulokset

Kehittämishankeluonteesta johtuen aluekeskusten toiminta on ollut alusta lähtien tavoitteellista. Toiminnalle asetetuista tavoitteista taide- ja kulttuuripalveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden sekä tanssitaiteilijoiden työllisyyden lisääminen ovat nousseet keskeisiksi. Tavoitteena ollut yhteistyön ja osaamisen lisääminen on toteutunut edellä todettujen tavoitteiden kautta. Lisäksi yhteistyöhön liittyvästä tavoitteesta on tullut ennemminkin keino kahden ensimmäisenä todetun tavoitteen saavuttamisessa. Määrällisten tavoitteiden lisäksi toiminnan laatu on aina ollut keskeisellä sijalla.

Tavoitteenasettelun lähtökohtana oli keskusten ja ministeriön yhteinen käsitys päämäärästä. Keskukset asettivat itse toimintansa tavoitetason ottaen huomioon vallitsevan tilanteen ja alueelliset erityispiirteet ja tekivät ehdotuksensa ministeriölle. Päättäessään vuosittain keskusten saamista avustuksista ministeriö hyväksyi samalla keskusten ehdottamat tavoite-
tasot.

Keinot, joilla tavoitteisiin katsottiin parhaiten päästävän valittiin tanssin aluekeskustoimintaa ehdottaneen työryhmän esittämästä keinovalikoimasta (liite 1.). Näistä keinoista on muodostunut aluekeskustoiminnan keskeiset toimintamuodot kuten mm. esitysten ja tapahtumien tuottaminen ja taitelijoiden työllistäminen eri tavoilla omaan ammattiinsa.

Aluekeskustoimintaa on kehittämishankeluonteesta johtuen seurattu vuosittain ja keskuksittain. Mittareista, joilla toimintaa voitaisiin parhaiten kuvata sovittiin myös yhdessä. Tämä selvitys perustuu näihin toiminnasta kerättyihin lukuihin, aluekeskusten tekemään itsearviointiin sekä heidän taitelijoilta saamaansa palautteeseen. Lisäksi selvityksessä on hyödynnetty toiminnasta vuonna 2007 tehtyä väliraporttia. Nyt tehty selvitys ei anna mahdollisuuksia aluekeskustoiminnan laajempaan yhteiskunnallisten vaikutusten arviointiin. Tässä ei myöskään oteta kantaa osaamisen kehittymiseen siinä mielessä, kuin on kysymys taiteen itseisarvosta ja sisällöllisestä kehittämisestä.

Vaikka aluekeskustoiminta on rakennettu hyödyntäen jo olemassa olevia rakenteita, on tässä selvityksessä esitetyt määrälliset tulokset tuotettu ainoastaan aluekeskusrahalla. Esimerkiksi valtionosuustoimijan yhteydessä olevan aluekeskuksen tuloksissa ei ole huomioitu valtionosuutta saavan toimijan perustoimintaa.

4.1 Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus

Tanssin aluekeskustoiminnalle asetettiin tavoitteeksi edistää tanssitaiteen osalta taide- ja kulttuuripalveluiden tasa-arvoista saatavuutta ja saavutettavuutta sosiaalisesti sekä alueellisesti. Tavoitteen saavuttamiseksi valitut keinot liittyivät esitystoiminnan järjestämiseen,

tiedotustoimintaan ja yleisötyöhön, taiten soveltavaan käyttöön sekä erilaisten festivaalien ja tapahtumien järjestämiseen. Toimintaa kuvaaviksi mittareiksi valittiin mm. kävijämäärä, tuotettujen produktioiden määrä ja esityskerrat, yleisö- ja muut tilaisuudet ml. soveltavat hankkeet. Yhteistyön määrää ei ole tarkasteltu erikseen, vaan se on osa mm. yhteistyössä tuotettuja produktioita tai vierailutoimintaa.

Lähtöolettamuksena oli, että aluekeskustoiminnan vaikutus näkyy lisääntyneenä tanssitaiteen tarjontana ja sen myötä palveluiden suurempana käyttönä eri puolilla maatamme. Esitystoiminta alueilla on aluekeskustoiminnan johdosta lisääntynyt merkittävästi. Vuonna 2008 tuotettiin 332 produktioita, mikä on noin 63 %:a enemmän kuin vuonna 2005. Esityskertoja oli noin 800 ja niiden määrä on kasvanut lähes 123 %:a vastaavana aikana. Alueellisesti produktioita tuotettiin eniten pääkaupunkiseudulla (94) muiden keskusten lukujen vaihdella 39–85 välillä. Esityskertoja puolestaan tuotettiin eniten Sisä-Suomen alueella (226). Esitysmääriä on tällä hetkellä pidetty katsojapohjaan sopivana.

Nimi	Esitykset 2005	Esitykset 2008	Produktiot 2005	Produktiot 2008
Sisä-Suomen tanssin aluekeskus	11	226	80	85
Pohjoinen tanssin aluekeskus	110	151	48	63
Itäinen tanssin aluekeskus	114	110	80	51
Läntinen tanssin aluekeskus	29	172	7	39
Tanssin aluekeskus Helsinki	96	144	59	94

Lisääntynyt tarjonta on myös näkynyt palveluiden suurempana käyttönä. Yleisömäärä on kasvanut vuodesta 2005 noin 350 %. Vuonna 2008 aluekeskukset keräsivät toiminnallaan noin 125 000 katsojaa. Alueellisesti yleisöä keräsi eniten Sisä-Suomen aluekeskus noin 38 000 katsojaa. Lähes vastaaviin lukuihin päästiin Pohjois-Suomen ja Läntisen tanssin aluekeskuksen alueilla.

Nimi	Katsojat 2005	Katsojat 2008
Sisä-Suomen tanssin aluekeskus	600	38 853
Pohjoinen tanssin aluekeskus	10 000	34 530
Itäinen tanssin aluekeskus	4 600	7 330
Läntinen tanssin aluekeskus	1 650	34 219
Tanssin aluekeskus Helsinki	11 000	9 673

Myös muu toiminta kuten esimerkiksi yleisötilaisuudet ja taiteen soveltava käyttö katsojapohjan lisäämiseksi on kasvanut merkittävästi. Keskukset järjestivät kaikkiaan noin 900 erilaista tapahtumaa, työpajaa, seminaaria tai ammattilaiskursssia vuonna 2008. Tämä on noin 100 prosenttia enemmän kuin vuonna 2005. Toiminnasta vähän alle puolet kohdentui taiteen soveltavaan käyttöön. Ammattilaiskursseille osallistui vuonna 2008 noin 1000 henkilöä.

Nimi	Muu toiminta 2005	Muu toiminta 2008
Sisä-Suomen tanssin aluekeskus	63	379
Pohjoinen tanssin aluekeskus	161	84
Itäinen tanssin aluekeskus	154	217
Läntinen tanssin aluekeskus	15	126
Tanssin aluekeskus Helsinki	65	112

Toiminnan kehitys on esitettyjen lukujen valossa ollut erittäin myönteinen aluekeskus-toiminnan keskeisimmän tavoitteen eli tanssin alan palvelutarjonnan ja käytön lisäämisessä. Tuloksiin on päästy kiinnittämällä huomiota erityisesti yhteistyöhön esitysten tuottamisessa ja markkinoinnissa sekä toisaalta erilaisiin yleisöihin ja toiminnan laatuun.

Esitystoimintaa on lisätty tuottamalla produktioita omina tuotantoina, mutta erityisesti yhteistuotantoina ja osatuottamisella. Myös tuotanto- ja palkkatukea on hyödynnetty esitysmäärien lisäämisessä. Tuottamisen muoto on valittu alueen erityispiirteiden mukaan, mutta painopiste näyttäisi olevan yhteistuotannoissa ja osatuottamisessa. Kaiken kaikkiaan tuotantotoiminnan kehittäminen on lisännyt tarjontaa merkittävästi. Tuottamisen muotoja ja vaikutuksia on avattu enemmän työllistymisen näkökulmasta kohdassa 4.2 työllisyys.

Myös kiertue- ja vierailutoiminta ovat lisänneet ja ennenkaikkea monipuolistaneet tarjonnan määrää. Esitystoimintaa on lisätty vastaanottamalla esitysvierailuja mm. muista aluekeskuksista. Myös kansainvälisiä vierailuja on keskuksissa vastaanotettu jossakin määrin. Residenssitoiminnan avulla on voitu lisätä kansallista ja kansainvälistä vierailutoimintaa jossakin määrin niissä keskuksissa, joissa residenssitoiminta on ollut resurssien suhteen mahdollista. Valtakunnallinen vierailutoiminta ja erityisesti kiertuetoiminta, jossa itse aktiivisesti viedään omia esityksiä muihin keskuksiin, ei kuitenkaan ole käynnistynyt toivotulla tavalla. Ongelmana on ollut resurssipula.

Sen sijaan alueilla tapahtuva kiertuetoiminta on ollut paikoittain vilkasta. Kiertuetoiminta on lisännyt tanssitaiteen palveluiden saatavuutta ja näkyy kasvaneina käyttäjälukuina. Tanssia on viety alueilla pienille paikkakunnille, missä tanssitaidetta ei usein nähdä. Kiertuetoiminta koetaan kuitenkin erittäin haasteellisenä. Siihen liittyvä tiedottaminen, markkinointi, myynti ja organisointi yleensäkin ovat toistaiseksi liian paljon vapaaehtoistyön varassa. Kiertuetoimintaan panostaminen, vierailujen järjestäminen, aluenäyttämöverkon koordinoiminen ja laajentaminen eivät ole kuitenkaan mahdollista nykyisillä henkilöresursseilla. Toiminta vaatii erityistä lisäpanostamista, sillä myös tilaajat ovat toistaiseksi vielä passiivisia. Lisäksi kiertuetoiminta on haasteellista aikataulullisesti, kun on siirrytty sooloteoksista useampien tanssijoiden esityksiin. Tästä huolimatta alueilla on päästy alkuun mm. kiertueverkostojen rakentamisessa ja niitä on saatu jossakin määrin myös vakiinnutettua.

Viisi aluekeskusta ei ole riittänyt kattamaan koko Suomea. Erityisesti Pohjanmaalla, Etelä-, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla on ns. valkoinen alue, mihin aluekeskustoiminta tai sen kiertuetoiminta ei ole yltänyt.

Aluekeskukset ovat saatavuuden parantamiseksi panostaneet mm. tiedotustoimintaan, yleisötyöhön, taiten soveltavaan käyttöön sekä erilaisten festivaalien ja tapahtumien järjestämiseen. Tanssin näkyvyyden parantamiseksi tiedotuskäytäntöjä ja markkinointia on kehitetty. Uusia katsojaryhmiä on etsitty säännölliseen tiedottamiseen panostamalla ja erilaisilla kampanjoilla on pyritty nykytanssin korkean katsomiskynnyksen madaltamiseen. Tulokset lyhyen kokemuksen perusteella ovat olleet kannustavia.

Tanssitaiteen lisääntynyt yleisötyö, minkä tavoitteena on tanssin tunnettuuden lisääminen, on kasvattanut katsojamäärää. Esityksiin on kuulunut keskustelutilaisuuksia, avoimia

harjoituksia ja taitelijatapaamisia. Myös yhteistyö oppilaitosten kanssa, erilaiset kurssit ja yhteisöprojektit ovat madaltaneet kynnystä käydä tanssiesityksessä. Erityisesti tanssitaiteen soveltava käyttö on kasvanut ja saanut uusia toimintamuotoja. Toiminta on ollut kohderyhmille räätälöityjä toiminnallisia tuokioita kuten esimerkiksi lasten työpajoja, palvelutalo- ja vanhainkotivierailuja.

Vaikka aluekeskustoiminnan tavoitteet liittyivät palvelutarjonnan, palveluiden käytön sekä työllisyyden lisäämiseen, on kaikissa aluekeskuksissa toiminnan lähtökohtana ollut korkeatasoisen nykytanssin tuottaminen. Tarjontaa on rakennettu mahdollisimman monipuoliseksi ottaen huomioon ikäryhmiltään ja tanssimaultaan erilaiset yleisöt. Esityksiä tuotettaessa on painotettu mm. taiteellista uskottavuutta, aiheen taiteellista sekä yhteiskunnallista kiinnostavuutta, ammattitaidon ja ammattilaisten yhteistyön vahvuutta sekä teoksen taiteellista motivaatiota. Tämän lisäksi on painotettu myös työllistäviä näkökulmia ja alueellista tasapuolisuutta. Toiminnan myötä kantaesitysten määrä on kasvanut. Tämä kaikki on ollut omiaan lisäämään yleisön kiinnostusta tanssitaiteeseen, mikä näkyy kasvaneina katsojalukuina.

4.2 Työllisyys

Tanssin aluekeskustoiminnalle asetettu toinen tavoite liittyi tanssitaiteilijoiden työskentelymahdollisuuksien lisäämiseen taiteellisessa työssä omalla alallaan. Tavoitteen saavuttamiseksi valitut keinot liittyivät tuotantotoiminnan vahvistamiseen, pitempiaikaisten työsuhteiden ja osatuottamisen edellytysten vahvistamiseen sekä tuotanto- ja palvelutoimistotoiminnan kehittämiseen. Mittareiksi sovittiin työllistetyn henkilöstön (henkilötyövuodet) sekä tarjottujen työtilaisuuksien määrä. Lisäksi on seurattu mm. työsuhteiden pituuden kehittymistä.

Lähtöolettamuksena oli, että aluekeskustoiminnan vaikutus näkyy tanssin alan rakenteiden kehittymisenä koko maassa ja sen myötä tanssitaiteilijoiden parempana työllistymisenä myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Toiminta aluekeskuksissa on edennyt hyvin asetettujen tavoitteiden suuntaan. Vuonna 2005 henkilötyövuosia tuotettiin noin 27 ja työtilaisuuksia oli 1066. Vuonna 2008 vastaavat luvut olivat 33 henkilötyövuotta ja 1190 työtilaisuutta. Tarjottujen työtilaisuuksien määrä on siten kasvanut kaikkiaan noin 12 % ja henkilötyövuosien määrän kasvu on noin 21 %. Vuonna 2007 tämä prosenttiluku kävi jopa 26 %:a. Henkilötyövuosista tuotettiin muualla kuin pääkaupunkiseudulla yhteensä 78,5 % ja työtilaisuuksista noin 84 %. Alueilla tuotetut henkilötyövuodet vaihtelevat keskuksittain noin 5,5–7,2 välillä. Eripituisia työtilaisuuksia tarjottiin keskuksista riippuen noin 195–335. Pääkaupunkiseudulla vastaavat luvut olivat noin 7,1 henkilötyövuotta ja 187 työtilaisuutta.

Nimi	Työtilaisuudet 2005	Työtilaisuudet 2008	Henkilötyö- vuodet 2005	Henkilötyö- vuodet 2008
Sisä-Suomen tanssin aluekeskus	53	250	1,4	7,2
Pohjoinen tanssin aluekeskus	437	335	8,0	5,6
Itäinen tanssin aluekeskus	275	223	2,4	5,8
Läntinen tanssin aluekeskus	52	195	4,1	6,9
Tanssin aluekeskus Helsinki	249	187	11,0	7,1

Kasvaneet työllisyysluvut on saavutettu tuotantotoimintaa vahvistamalla, lisäämällä esityksiä tuottavaa henkilöstöä ja tiloja, jatkamalla mm. esitysten elinkaarta sekä kehittämällä palvelutarjontaa. Tämä erilaisten konseptien kokonaisuus on auttanut toimijoiden ja toiminnan rahoituspohjan laajentamisessa ja siten useampien taiteilijoiden työllistymisessä.

Aluekeskukset ovat vahvistaneet tuotantotoimintaa kohdentamalla resursseja erityisesti yhteistyöhön esitysten tuottamisessa. Tanssitaiteen alalla työllistyneiden taiteilijoiden määrä on pitkälti sidoksissa tuotantoprofiiliin. Keskeinen toimintamuoto aluekeskuksissa on ollut osatuottaminen ja yhteistuotannot, joiden avulla on onnistuttu hyvin tehtävässä työllistää ammattilaisia eri alueilla. Painottamalla yhteistyöhön perustuvaa tuotantotoimintaa aluekeskukset ovat panostaneet juuri siihen freelancer-ryhmään, joka työskentelee eri puolilla Suomea ja näkyy valtion taidetoimikuntalaitoksessa lähetettyjen tuotantotukianomusten muodossa. Aluekeskukset eivät nykyisillä resursseilla pysty kuitenkaan vastaamaan kysyntään, sillä osatuotantohakemuksista pystytään tuottamaan vain ehkä noin viidennes.

Toiminnan vaikutuksesta tanssitaiteilijoiden työllistyminen taiteellisessa työssä on lisääntynyt. Edelleen kuitenkin monet tanssitaiteilijat työllistyvä osan vuodesta mm. opettajantyössä, koska nykyisillä resursseilla ei ole vielä mahdollista työllistyä täysin taiteellisiin produktioihin. Toisaalta juuri työtehtävien välittäminen esim. opettajarekrytointi saaristo-alueelle, on lisännyt alan toimijoiden työllisyyttä yleisesti. Tanssiesitysten kannalta muuta olennaista henkilöstöä kuten muusikoita, skenografeja, suunnittelijoita sekä teknistä ja tuotantantotehtäviä hoitavaa ammattikuntaa, on myös työllistetty välillisesti. Kriteerinä on ollut ammattilaisuus. Edelleen osatuotannoissa usein valo-, ääni-, puku- ym. muut suunnittelijat kuitenkin työskentelevät palkatta, mikäli eivät ole onnistuneet hankkimaan itselleen erillISRahoitusta.

Tanssijoiden työtilaisuuksien ja tuotettujen produktioiden luonne on muuttunut siten, että työsuhteissa tavoiteltiin entistä enemmän pitkäkestoisuutta. Myös sooloteokset ovat muuttumassa suurempien työryhmien esityksiksi. Kehitys on ollut oikean suuntaista, koska näin on pystytty tarjoamaan työtilaisuuksia useammalle ja pidempään. Tätä mieltä ovat myös tanssitaiteilijat itse antamassaan palautteessa. Vaikka työsuhteiden määrää pidettiin hyvänä ja kesto sopivana, kuitenkin edelleen palkaton työ on yleistä. Taiteilijat saavat produktioista noin 2 kuukauden palkan, vaikka periodin kesto kaikkiaan on noin 2,5-3 kuukautta.

Tanssin aluekeskustoiminnan lähtökohtana on ollut hyödyntää jo olemassa olevia rakenteita ja resursseja. Tämän vuoksi monen aluekeskuksen selkärangan muodostaa valtion-osuustoimija, jolla on olemassa niin tuotantotoimintaan tarvittavaa osaamista, henkilöstöä, yhteistyökumppaneita kuin tilojakin. Aluekeskukset ovat toimineet ns. välittäjäorganisaati-

oina, jotka ovat tarjonneet tiloja tai osaamistaan esim. osatuottamisessa ja markkinoinnissa. Alan rakenteiden kehittämisen kannalta tuotanto- ja palvelutoimistotoimintaa tulisi vahvistaa myös mm. palveluiden käytön lisäämisen näkökulmasta.

Aluekeskukset ovat jatkaneet esitysten elinkaarta tuottamalla uusintaesityksiä ja -periodia mm. edellisen näytäntökauden ohjelmistolle siltä osin, kuin on ollut kysyntää. Myös erityisesti kiertuetoiminnan lisääntyminen alueilla on jatkanut tanssiesitysten elinkaarta ja lisännyt työllistymismahdollisuuksia. Alueellisessa kiertuetoiminnassa vapaaehtoistyöllä on kuitenkin edelleen liian suuri rooli. Se on riski sillä mm. markkinointi ja tiedottaminen alueilla tarjolla olevista palveluista on tärkeä osa toimintaa ja työllistymistä. Valtakunnallinen vierailutoiminta aluekeskuksissa esitysten elinkaaren jatkamiseksi ei ole toteutunut toivotulla tavalla.

Myös palvelutarjontaa on kehitetty työllisyyden lisäämiseksi. Tanssitaiteen lisääntynyt yleisötyö, minkä tavoitteena on tanssin tunnettuuden lisääminen, on lisännyt tanssitaiteilijoiden työllisyyttä. Taiteen soveltava käyttö mm. hoitolaitoksissa on lisääntynyt erityisesti vuoden 2008 alusta lähtien. Kysyntä vaikuttaa suuremmalta kuin mihin resurssit nykyisellään antavat myöten.

4.3 Yhteistyö ja osaaminen

Aluekeskustoiminnan kolmanneksi tavoitteeksi asetettiin yhteistyön lisääminen ja osaamisen vahvistaminen. Tavoitteen saavuttamiseksi valitut keinot liittyivät ammattilaisten osaamisen kehittämiseen, residenssitoimintaan, taiteiden väliseen yhteistyöhön ja valtakunnalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön. Mittareiksi valittiin ammattilaisten koulutustilaisuuksien määrä, residenssitoiminnan osallistujamäärä, erilaisen yhteistyön ja siihen osallistuneiden kumppaneiden määrä.

Lähtöolettamuksena oli, että yhteistyön lisäämisen vaikutuksena syntyy tanssiteoksia, joita on tuotettu usean toimijan voimin. Yhteistyön katsottiin myös vahvistavan osaamista, minkä myötä myös korkeatasoisen ja ilmaisuvoimaisen tanssitaiteen tarjonta lisääntyy.

Palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden sekä työllisyyden lisäämiseksi tehty tuotantotoiminnan kehittäminen on onnistunut hienosti. Tavoitteena ollut yhteistyön vahvistaminen näkyy esitystoiminnan ja työllisyyden lisääntymisenä (kts. kohdat 4.1 ja 4.2). Vastaavalla tavalla osaamisen vahvistaminen näkyy laadukkaana tanssitaiteen esitystoimintana, jossa on huomioitu erilaisia yleisöjä ja kohderyhmiä. Osaamista on vahvistettu aluekeskuksissa järjestämällä ammattilaisille myös alaan liittyviä kursseja ja tarjoamalla niitä varten tiloja. Tämä toiminta on koettu tärkeäksi, sillä tanssijoilla on yleensä puute tiloista koulutusta ja harjoittelua varten (kts. kohta 4.1).

Osaamista on vahvistettu myös tukemalla residenssitoimintaa alueellisen, valtakunnallisen ja kansainvälisen yhteistyön kehittämiseksi. Kaikissa aluekeskuksissa ei toistaiseksi ole voitu järjestää residenssitoimintaa, koska niukkoja resursseja on haluttu työllisyyden lisäämiseksi kohdentaa varsinaiseen tuotantotoimintaan. Vuonna 2008 residenssi oli ainoastaan pääkaupunkiseudulla ja Pohjoisen tanssin aluekeskuksen alueella. Kokemukset toiminnasta ovat kuitenkin positiivisia ja sen katsotaan tuovan alueen tanssijoille osaamista ja toisaalta monipuolistavan tarjontaa.

Eniten aluekeskustoiminnassa on panostettu alueelliseen yhteistyöhön. Sisä-Suomen tanssin aluekeskusta on käytetty kohdassa 3. esimerkkinä alueellisen toiminnan laajuudesta. Sen avulla voidaan tarkastella vastaavalla tavalla yhteistoiminnan laajuutta alueella. Aluekeskustoiminta on verkostoitunut alueella jo aiemmin kohdassa 3. mainittujen rahoitta-

jakuntien lisäksi siten, että toiminnan rahoittajina ovat esimerkiksi Pirkanmaalla Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Päijät-Hämeessä Päijät-Hämeen liitto ja Päijät-Hämeen rahasto. Kanta-Hämeessä toimintaa rahoittaa myös Etelä-Suomen lääninhallitus ja Keski-Suomessa Keski-Suomen rahasto, Keski-Suomen liitto, Jyväskylän taide- ja tiedesäätiö, Jyväskylän Kesä, Jyväskylä Summer Jazz, Tanssin aika -festivaali, Kinnulan nuorisoseura ja Koskelan Setlementti. Kun rahoittajatahoja on näin paljon, parantaa se myös mahdollisuuksia tuottaa laadukkaita tanssiteoksia.

Toiminnallisesti tärkeitä yhteistyökumppaneita Sisä-Suomen tanssin aluekeskuksen alueella ovat esimerkiksi vuonna 2008 Pirkanmaalla Tanssiteatteri Mobita / Dansco, Tanssivirtaa Tampereella -nykytanssifestivaali, Pispalan Sottiisi / Tanssimania-festivaalit, Tampereen Konservatorion ammattitanssijakoulutus ja Pirkanmaan taidetoimikunta. Päijät-Hämeessä yhteistyökumppanina toimii Hollo ja Martta – festivaali ja Keski-Suomessa Keski-Suomen taidetoimikunta, Tanssin aika -festivaali, Jyväskylä Kesä, Jyväskylä Summer Jazz, IsmoDance Co. Lisäksi muita yhteistyökumppaneita ovat Pirkanmaan, Keski-Suomen ja Hämeen tanssitaiteen läänintaiteilijat sekä Sisä-Suomen tanssikentällä toimivat tanssin ammattilaiset, pienryhmät ja yhdistykset. Yhteistyökumppaneiden määrä alueella on merkittävä ja ne ovat sellaisia, joilla on osaamista tanssiesitysten tuottamisessa. Yhteistyö on lisännyt mahdollisuuksia monipuolistaa tarjontaa. Tämä monipuolisuus ei kuitenkaan ole näkynyt taiteiden välisenä yhteistyönä, vaan taiteidenvälisyys yleisestikin on jäänyt toiminnassa lähes huomiotta.

5 Johtopäätökset ja toimenpide-ehdotukset

Yhteenvedona tuloksista voidaan todeta, että tanssin aluekeskustoiminta on omalta osaltaan parantanut alueellista kilpailukykyä ja ihmisten hyvinvointia lisäämällä alueilla olevaa kulttuurin palvelutarjontaa ja sitä tuottavien ammattilaisten määrää. Esitystoiminnan määrä on kasvanut, palveluita käytetään yhä enemmän, taiteilijoiden työllisyys on lisääntynyt ja alan rakenteet vahvistuneet. Erityisesti yhteistyö alueilla eri toimijoiden välillä on parantunut. Aluekeskukset toimivat ns. välittäjä- ja tukiorganisaatioina palveluiden tilaajien, tuottajien ja käyttäjien välillä.

Kaikesta saavutetusta hyvästä huolimatta tehty selvitys osoittaa, että työ on vielä kesken. Kehittämisyksikön aikana ja nykyisillä resursseilla on kehittämistoimia kohdennettu olennaisiin toimintoihin kuten tuotantotoiminnan kehittämiseen, alueellisen kiertuetoiminnan vakiinnuttamiseen ja vapaaehtoistyön vähentämiseen ammattitoiminnassa. Nämä toimet kaipaavat kuitenkin vielä lisäpanostusta. Osa suunnitelluista kehittämistoimista on myös jäänyt toistaiseksi liian vähäiselle huomiolle tai kokonaan toteutumatta. Tällaisia ovat mm. valtakunnallinen kiertuetoiminta, taiteidenvälisyys ja palvelutoimistotoiminta.

Edellä todetun perusteella tulisi tanssin aluekeskustoimintaa jatkaa. Toiminta tulisi rakentaa seuraavalla tavalla:

5.1 Tavoitteellinen ja määräaikainen kehittämishanke

Tanssin aluekeskustoimintaa jatketaan toinen 5 -vuotiskausi siten, että toiminta on tavoitteellista ja sen tuloksia seurataan tietyin väliajoin erikseen sovittavalla tavalla ja mittareilla. Toimikaudelle 2010–2014 julistetaan syksyllä 2009 avoin haku ja verkosto rakennetaan samojen periaatteiden mukaan kuin nykyinen verkosto. Toiminnan tulee olla yhteistyöhön velvoittavaa ja verkostoitunutta siten, että toiminta-alueet ovat tarpeeksi laajoja.

Tanssin aluekeskustoiminta käynnistettiin vuonna 2005 kehittämishankkeena. Sille asetettiin tavoitteet, keinot niihin pääsemiseksi ja mittarit tulosten seuranta varten. Ratkaisu on ollut onnistunut. Selkeät tavoitteet, kehittämisen kohteet ja seuranta ovat jännevöittäneet toimintaa ja edesauttaneet onnistumista kaikissa keskuksissa. Jokainen aluekeskus on määritellyt itse alustavasti toimintansa tavoitetason ottaen huomioon käytettävissä olevat resurssit sekä alueelliset erityispiirteet. Ministeriö on vahvistanut tavoitteet vuosittain määräraha-päätöksen yhteydessä. Menettely on ollut onnistunut, sillä tavoitetaso on näin asettunut realistiselle tasolle. Nyt kehitettyä toimintamallia tavoitteenasettelun ja seurannan osalta tulisi hyödyntää myös uudella kaudella. Seuranta tulee rakentaa sekä määrällisten mittareiden

den, mutta myös itsearvioinnin ja kentältä saadun palautteen varaan. Lisäksi tulee harkita erillisen arvioinnin tekemistä sisällön kehityksestä.

5.2 Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus

Palveluiden tarjonnan ja niiden käytön lisäämisessä kiinnitetään erityistä huomiota alueellisen kiertuetoiminnan vakiinnuttamiseen ja valtakunnallisen vierailutoiminnan kehittämiseen ottaen huomioon myös ns. välittäjä- ja tuotantotoiminnan kehittämisen.

Palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden osalta lähtöolettamuksena ollut tarjonnan ja käytön lisääntyminen on toteutunut hyvin. Tulokset osoittavat, että tanssitaiteen palveluiden saatavuus ja käyttö alueilla on kasvanut. Tuotantotoimintaa ja alueellista kiertuetoimintaa kehittämällä on lisätty huomattavasti esitystoiminnan määrää eri puolilla Suomea. Yleisötyötä, tiedotustoimintaa ja taiteen soveltavaa käyttöä kehittämällä on madallettu nykytanssin korkeaa katsomiskynnystä ja lisätty tanssin tunnettuutta. Taiteen soveltavan käytön lisääminen on lisännyt myös taide- ja kulttuuripalveluiden käyttöä ja alan yhteiskunnallista merkitystä. Lisääntynyt tarjonta kaikkiaan on näkynyt palveluiden suurempana käyttönä.

Aluekeskustoiminnan ehkä merkittävin parannus saatavuuteen on ollut, että sen puitteissa on kiertuetoiminnan avulla viety tanssitaide tarjolle eri puolilla Suomea. Erityisesti on voitu panostaa pieniin paikkakuntiin, missä tanssitaide ei välttämättä ole aivan tunnetuimmasta päästä. Alueellinen kiertuetoiminta kaipaa kuitenkin edelleen kehittämistä mm. verkoston vakiinnuttamisessa ja markkinoinnissa. Myös valtakunnalliseen kiertuetoimintaan tulisi panostaa huomattavasti enemmän, jotta koko maassa olisi tarjolla laadukasta tanssitaide ja teosten elinkaarta saataisiin jatkettua. Viisi aluekeskusta ei ole riittänyt kattamaan koko Suomea. Siksi tulevaisuudessa tulisi kiinnittää huomiota erityisesti Pohjanmaan, Etelä-, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan alueisiin.

Välittäjä- ja tuotanto-organisaation kehittäminen on toteutunut osittain siten kuin alkuperäinen ajatus oli. Toiminnassa on voitu hyödyntää olemassa olevia rakenteita, mutta edelleen olisi kehitettävä alueille pysyviä toimijoita, jotka omalla toiminnallaan voisivat auttaa tanssiesitysten kierrättämisessä, markkinoinnissa, toimijoiden verkottamisessa ja myös tarpeen tullen antaa esityksen tuottamiseen liittyvää apua ja ohjausta.

5.3 Työllisyys

Työllisyyttä lisätään kehittämällä erilaisia tuotantotapoja, jatkamalla työllistymisjaksojen kestoa ja kehittämällä muita menetelmiä vähentää palkattoman työn tekemistä.

Tanssin aluekeskustoiminnan kehittämisen tavoitteet perustuivat tanssin alan senhetkiseen tilanteeseen. Ala on pääkaupunkikeskeinen niin taiteilijoiden kuin työpaikkojen suhteen. Noin puolet tanssitaiteilijoista työskenteli freelancerina, työsuhteet olivat lyhyitä ja taiteenaloista työttömyys oli suurinta tanssitaiteessa. Nyt alalle on tullut lisää koulutettuja ammattilaisia ja tanssitaiteilijoiden määrä on kasvanut noin 200 henkilöllä. Edelleen tanssin alalle on ominaista vakinaisten työsuhteiden vähyys ja korkea työttömyysaste (n.34 %). Valtaosa ammattilaisista eli noin 70 % työskentelee freelancerina ja moniammatillisuus on alalla tyypillistä.

Tanssin alan työllisyystilanteessa ei siten vielä ole toistaiseksi tapahtunut suurta muutosta. Kuitenkin aluekeskustoiminnan avulla on lisätty tanssitaiteilijoiden työllistymismahdollisuuksia merkittävästi. Aluekeskusrahoituksella on tuotettu 33 henkilötyövuotta, mikä

vastaisi 3-5 pientä valtionosuutta saavaa tanssiteatteria. Henkilötyövuosien määrä on kasvanut 5:llä vuodesta 2005. Tämä tarkoittaa, että tanssitaiteilijat ovat halukkaita työskentelemään myös muualla kuin pääkaupunkiseudulla. Lisäksi tanssijat ovat myös jääneet eri puolille Suomea, kun siihen on tarjoutunut mahdollisuus. Täten lähtöolettamuksena ollut tanssin alan rakenteiden myönteinen kehittyminen ja työskentelymahdollisuuksien lisääminen on toteutunut.

Työsuhteiden kesto ei ole vielä niin pitkä kuin tavoite oli, mutta taiteilijoiden työllisyyden lisääntyminen taiteellisessa työssä mm. osatuottamisen avulla on ollut tärkeä saavutus. Kasvussa oleva taiteen soveltava käyttö ja muu yleisötyö ovat olleet omiaan lisäämään alan työllisyyttä ja rahoitus pohjaa. Positiivinen tulos on, että eri puolille Suomea on syntynyt rakenteeltaan vakiintuneempia ryhmiä, jotka tulevaisuudessa voivat tarjota työsuhteita. Edelleen pitäisikin panostaa työllisyyden lisäämiseen ja erityisesti työsuhteiden keston jatkamiseen.

5.4 Yhteistyö ja osaaminen

Yhteistyötä ja osaamista kehitetään lisäämällä alueellista yhteistyötä, kehittämällä residenssitoimintaa sekä taiteidenvälisyyttä.

Lähtöolettamuksena aluekeskustoiminnalle oli, että osaamisen ja yhteistyön vahvistaminen lisäävät korkeatasoisen ja ilmaisuvoimaisen tanssitaiteen tarjontaa ja kysyntää. Näin on myös tapahtunut. Osaamista on kehitetty mm. ammattilaisten ohjauksen ja tapaamisten avulla. Residenssitoiminta ei ole käynnistynyt toivotulla tavalla ja siihen tulisi löytää ratkaisuja. Yhteistyö alueilla on ollut laajaa ja tulokset näkyvät sekä palveluiden tarjonnassa että käytössä, mutta myös työllistymisen hyvinä lukuina.

Taiteiden välinen yhteistyö on jäänyt toiminnassa vähälle huomiolle. Sen osalta tulisi tulevaisuudessa miettiä erilaisia vaihtoehtoja. Taiteiden välistä yhteistyötä voitaisiin edistää mahdollisesti esimerkiksi kytkemällä tanssin aluekeskusverkosto tulevaisuudessa ministeriölle ehdotettuun esittävien taiteiden keskus -hankkeeseen. Tämä edellyttäisi määrärahan lisäämistä noin 0,3–0,5 miljoonalla eurolla vuodessa.

5.5 Rahoitus

Lisätään määrärahaa siten, että valtion rahoitus olisi 1,4 miljoonaa euroa vuodessa.

Toimintaan suunniteltu määräraha osoittautui liian pieneksi jo heti toiminnan käynnistyttyä. Määrärahaa on kasvatettu toiminnan myötä ja valtion osoittama määräraha vuodelle 2009 on 750 000 euroa. Seuranta osoittaa, että tällä määrärahalla ei pystytä toteuttamaan asetettujen tavoitteiden mukaisia toimenpiteitä siten, kuin oli ajateltu. Tulevaisuudessa määrärahaa olisi lisättävä keskusta kohden noin 100 000 euroa vuodessa. Tärkeää olisi myös saada Pohjanmaan alueet toiminnan piiriin. Tämä edellyttäisi vähintään 150 000 euron lisäystä. Lisäksi alueilta tulisi edellyttää edelleen noin 50 % omarahoitusosuutta.

Taulukko 6: Aluekeskustoiminnan tavoitteet ja keinot

Tavoite	Tavoitetaso	Keino	Mittari
1. edistää taide- ja kulttuuripalveluiden tasa-arvoista saatavuutta ja saavutettavuutta sosiaalisesti sekä alueellisesti tanssitaiteen osalta siellä, missä on jo olemassa olevaa toimintaa sekä toimijoita. Vaikutus näkyy lisääntyneenä tanssitaiteen tarjontana ja sen myötä palveluiden suurempana käyttönä eri puolilla maamme.	määritellään palveluiden tarjonnan ja käytön lisäämisen osalta jokaisen keskuksen alueellisista ja toiminnallisista lähtökohdista.	<ul style="list-style-type: none"> - esitystoiminnan järjestäminen; omat tuotannot, osatuotannot ja vierailutoiminta, kiertuetoiminta - alueellinen yhteistyö - tiedotustoiminta ja yleistyö - taiteen soveltava käyttö - festivaalit ja tapahtumat 	<ul style="list-style-type: none"> - kävijät, esitykset, kiertuesitykset, tapahtumat (kpl) - tuotannot; omat- ja osatuotannot, vierailut (kpl) - yhteistyön määrä (kpl) - yleisötilaisuudet, tiedotus (kpl) - soveltavat hankkeet (kpl) - festivaalit ja tapahtumat (kpl)
2. lisätä tanssitaiteilijoiden työskentelymahdollisuuksia omalla taiteen alallaan. Vaikutus näkyy tanssin alan rakenteiden kehittymisenä koko maassa ja sen myötä tanssitaiteilijoiden parempana työllistymisenä myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella.	tuotantorakenteen vahvistamisen osalta määritellään jokaisen keskuksen alueellisista ja toiminnallisista lähtökohdista.	<ul style="list-style-type: none"> - tuotantotoiminnan vahvistaminen - pitempiaikaisten työsuhteiden mahdollistaminen - osatuottamisen edellytysten vahvistaminen mukaan lukien kansainväliset yhteistuotannot - tuotanto- ja palvelutoimisto 	<ul style="list-style-type: none"> - henkilöstö, tilat, määrärahat, tekniikka (htv, kk, kpl) - työsuhteiden pituus (htv, kk) - yhteisten tuotantojen määrä (kpl) - asiakaskäynnit (kpl)
3. lisätä yhteistyötä ja vahvistaa osaamista. Yhteistyön vaikutuksena syntyy tanssiteoksia, joita on tuotettu usean toimijan voimin ja tahdosta. Oman osaamisen vahvistaminen näkyy myös korkeatasoisen ja ilmaisuvomaisen tanssitaiteen tarjontana. Osaamisen kehittämistä tukevat myös tavoitteet 1 ja 2.	yhteistyön määrästä määritellään jokaisen keskuksen alueellisista ja toiminnallisista lähtökohdista. Osaamisen laadullinen arviointi suoritetaan vertaisarviointina.	<ul style="list-style-type: none"> - ammattilaisten säännöllinen kurssimuotoinen treenaus- ja workshop-toiminta - house-koreografi-toiminta mukaan lukien kehittämistyö - residenssitoiminta - taiteiden välinen yhteistyö - valtakunnallinen ja kansainvälinen yhteistyö 	<ul style="list-style-type: none"> - tilaisuudet (kpl) - htv ja kk - htv ja kk - yhteistyön määrä (kpl) - yhteistyöhankkeet ja -kumppanit (kpl)

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la culture

ISBN 978-952-485-931-8 (PDF)

ISSN-L 1799-0327

ISSN 1799-0335 (PDF)